ORION

Observatie-Instrument Rijke Interactie

Handleiding

Zelfevaluatie over taal- en spreekkansen in de kleuterklas

Doel

De **ORION** zelfevaluatie helpt leerkrachten om de spreekkansen voor kleuters in de klas te beoordelen en te verbeteren. De focus ligt op kinderen die minder taalvaardig of minder spraakzaam zijn. Door gerichte observaties kunnen leerkrachten manieren vinden om deze kleuters meer spreekkansen te bieden, wat essentieel is voor hun taalverwervingsproces.

Zelfevaluatie bij leerkrachten kan leiden tot een verbetering van de onderwijskwaliteit, een verhoogde professionele tevredenheid en een betere ondersteuning van de leerbehoeften. Spreekkansen in de kleuterklas zijn cruciaal voor de ontwikkeling van kinderen, waarbij taal, communicatie, zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en cognitieve groei worden bevorderd. Het invullen van een zelfevaluatie kan ook bijdragen aan een cultuur van voortdurende verbetering en innovatie op schoolniveau.

Werkwijze

Als klasleerkracht plan je een voormiddag of namiddag in waarop je een kleuter (= het focuskind) gericht zal observeren. Op voorhand bepaal je welke momenten je zal observeren, op basis van je dagplanning. Zorg voor voldoende variatie in de observatiesessies (bv. in de kring, in de speelwerkplekken, tijdens het onthaal, tijdens routinemomenten, ...).

Je beschouwt vijf keer gedurende twee minuten de interactie tussen de jezelf en het focuskind. Met toestemming van de ouders kun je deze korte observatiemomenten opnemen (audio of video). Op basis van die vijf observaties evalueer je je eigen interactie met de kleuter.

Na het observeren

Ga na hoe je jezelf ingeschat hebt op de verschillende onderdelen van het formulier. Op basis van deze analyse zoek je naar interventies om de kleuter (nog) meer spreekkansen te bieden. De reflectievragen kunnen hierbij een leidraad zijn.

Denk hierbij aan:

- Voldoende wachttijd geven als een kleuter meer tijd nodig heeft om een antwoord te formuleren.
- Het modelleren en uitbreiden van een antwoord dat een kleuter geeft.
- Meegaan in de interesses van de kleuter.
- Voldoende visuele ondersteuning bieden.
- Een uitnodigende en veilige omgeving creëren zonder te veel spreekdruk, maar met voldoende aanleiding voor boeiende interacties.
- Een inspirerend, rijk en gevarieerd taalaanbod bieden dat kleuters aanmoedigt om actief mee te doen.

Meer informatie en tips voor de klaspraktijk:

Contact
sara.verbrugge@odisee.be

Inspiratiebron
Atkins-Burnett, Sprachman, Lopez, Caspe, Fallin (2011)

Dank aan
Darya Perquy, Chany Cooman en Saskia Timmermans

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Zelfevaluatie

over taal- en spreekkansen in de kleuterklas

Naam focuskind:

Leeftijd:

Datum: __ / __ / __

Startuur: __ : __

Observatie 1	Observatie 2	Observatie 3	Observatie 4	Observatie 5
Beschrijf in enkele woorden de activiteit(en) tijdens het moment waarop je je baseerde voor de zelfevaluatie (bv. onthaal, voorleesmoment, poppenkast, STEM-activiteit, geleide waarneming, knutselen, kringgesprek, rollenspel, wiskunde-activiteit ...).				

Schat telkens in op een 5-puntenschaal (zet een kruisje). Je maakt de inschatting over de 5 observatiemomenten heen.

	A. Ik moedig de kleuter aan om actief deel te nemen aan gesprekken en activiteiten in de klas.	1 Helemaal niet	2 Weinig	3 Soms wel, soms niet	4 Vaak	5 Voortdurend
Taalaanbod	1. Ik speel voetbalcommentator: ik beschrijf, voeg **self-talk** toe (beschrijf wat ik zelf doe) en voeg **parallel talk** toe (beschrijf wat de kleuter doet).					
	2. Ik voorzie en gebruik een **rijk taalaanbod** (bv. minder frequente woorden, uitdagende taal, schooltaal).					
	3. Ik **lees** regelmatig **voor.**					
	4. Ik maak gebruik van **versjes** (met of zonder rijm) **of liedjes.**					
	5. Ik geef **instructies** (bv. “duid aan”, “laten we onze schooltas maken”).					
Taalkansen	6. Ik doe een actieve **poging** om **taalproductie uit te lokken** (bv. ik stel een vraag of ik doe een prikkelende bewering).					
	7. Ik geef de kleuter de **kans om na te denken en te antwoorden**: er is voldoende wacht- en denktijd.					
	8. Ik **bevorder** de **interactie** tussen het focuskind en andere kleuters tijdens het vrij spel.					
	9. Ik **moedig** kinderen **aan om naar elkaar te luisteren en elkaar te helpen** als ze een uiting niet begrijpen.					
	10. Ik laat een meertalige kleuter een beroep doen op de **thuistaal** bij onduidelijkheden.					

Verbrugge, S.

Naam focuskind:

Taalsteun	11. Ik gebruik **afbeeldingen** en **objecten** als ondersteuning.					
	12. Ik gebruik **gebaren** en **gezichtsuitdrukkingen** als ondersteuning.					
	13. Ik geef het kind **taalfeedback** (bv. een expliciete taaltip zoals het juiste woord geven, vragen om een echte zin te maken; of impliciet corrigeren).					

◂◂ **Reflectievraag:** *Hoe kan ik ervoor zorgen dat alle kleuters actief betrokken zijn bij gesprekken en activiteiten in de klas? Welke uitingen kan ik nog bewuster inzetten voor taalstimulering?*

B. Met wie ging het focuskind in interactie?	
1. de **leerkracht**	
2. een **andere volwassene**	
3. **andere kinderen** / de volledige klasgroep	
◂◂ **Reflectievraag:** *Hoe kan ik de kleuter met nog meer met gesprekspartners laten praten?*	

Opmerkingen:

Naam focuskind:

Context van de observatie: de kleuterklas

A. Geef het nummer van het observatiemoment dat de meeste cognitieve uitdaging biedt voor de volledige groep. Beschrijf de betrokkenheid van het focuskind op dat moment.

Reflectievraag: *Hoe kan ik het kind ondersteunen bij deze activiteit en betrekken in het gesprek?*

B. Geef het nummer van het observatiemoment waarin het focuskind het meest betrokken was.

Reflectievraag: *Hoe kan ik (meer) taal koppelen aan dit moment?*

C. Algemeen beeld van de betrokkenheid van het focuskind. Hoeveel tijd van de observatie...

1. was het focuskind geconcentreerd bezig met materialen en activiteiten?				2. was het focuskind in gesprek met andere kleuters?
		Niet		
		Klein deel van de tijd		
		De helft van de tijd		
		Groot deel van de tijd		
		Voortdurend		

Reflectievraag: *Hoe kan ik de interactie met andere kleuters nog meer stimuleren?*

Opmerkingen: